

KONWENCJA

o ochronie i użytkowaniu cieków transgranicznych i jezior międzynarodowych,

sporządzona w Helsinkach dnia 17 marca 1992 r.

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

podaje do powszechnej wiadomości:

W dniu 17 marca 1992 r. została sporządzona w Helsinkach Konwencja o ochronie i użytkowaniu cieków transgranicznych i jezior międzynarodowych, w następującym brzmieniu:

Przekład

KONWENCJA**o ochronie i użytkowaniu cieków transgranicznych i jezior międzynarodowych**

PREAMBUŁA

Strony niniejszej konwencji,

uznając, że ochrona i użytkowanie cieków transgranicznych i jezior międzynarodowych stanowią ważne i pilne zadania, których efektywne wykonanie może być zapewnione jedynie przez ścisłą współpracę,

zaniepokojone istniejącymi i mogącymi wystąpić krótko- i długotrwałymi zmianami stanu cieków transgranicznych i jezior międzynarodowych, wpływającymi ujemnie na środowisko, gospodarkę i dobrobyt państw członkowskich Europejskiej Komisji Gospodarczej (EKG),

podkreślając potrzebę wzmocnienia narodowych i międzynarodowych przedsięwzięć zmierzających do zapobiegania i zmniejszania zrzutów niebezpiecznych substancji do środowiska wodnego oraz zmniejszania eutrofizacji i zakwaszenia, a także zanieczyszczenia środowiska morskiego ze źródeł lądowych, w szczególności na obszarach przybrzeżnych,

witając z zadowoleniem wysiłki już podjęte przez rządy państw członkowskich EKG, ukierunkowane na zacieśnienie dwustronnej i wielostronnej współ-

pracy mającej na celu zapobieganie zanieczyszczeniu wód granicznych, jego kontrolę i zmniejszenie, stabilne oraz racjonalne użytkowanie wód, zachowanie zasobów wodnych i ochronę środowiska,

przypominając odpowiednie postanowienia i zasady Deklaracji Konferencji Sztokholmskiej w sprawie Środowiska Człowieka, Aktu Końcowego Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (KBWE), dokumentów końcowych spotkań w Madrycie i Wiedniu przedstawicieli państw — uczestników KBWE, „Regionalnej strategii ochrony środowiska i racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych w państwach członkowskich EKG do i po 2000 roku”,

świadome roli Europejskiej Komisji Gospodarczej Organizacji Narodów Zjednoczonych w stymulowaniu międzynarodowej współpracy ukierunkowanej na zapobieganie i zmniejszanie zanieczyszczenia wód transgranicznych oraz ich stabilne i racjonalne użytkowanie, a także przypominając w tej kwestii „Deklarację Europejskiej Komisji Gospodarczej w sprawie polityki zapobiegania i zmniejszania zanieczyszczenia wód, w tym transgranicznych” oraz „Deklarację w sprawie polityki racjonalnego użytkowania zasobów wodnych”, „Zasady współpracy w dziedzinie wód transgranicznych”, „Kartę racjonalnego użytkowania wód podziemnych” i „Kodeks postępowania przy awaryjnym zanieczyszczeniu śródlądowych wód transgranicznych”,

powołując się na decyzje I (42) i I (44) podjęte przez Europejską Komisję Gospodarczą odpowiednio

na czterdziestej drugiej i na czterdziestej czwartej sesji i na wyniki Spotkania KBWE w sprawie ochrony środowiska (Sofia, Bułgaria, 16 października — 3 listopada 1989 r.),

podkreślając, że współpraca między państwami członkowskimi w dziedzinie ochrony i wykorzystania wód transgranicznych powinna być przede wszystkim realizowana przez wypracowanie porozumień między państwami nadbrzeżnymi, graniczącymi z tymi samymi wodami, zwłaszcza w tych przypadkach, w których porozumienia takie nie zostały jeszcze zawarte,

uzgodniły, co następuje:

Artykuł 1

Określenia

W rozumieniu niniejszej konwencji:

1. „wody transgraniczne” oznaczają każde powierzchniowe lub podziemne wody, które tworzą i przecinają granice między dwoma lub więcej państwami lub znajdują się na takich granicach; jeżeli wody transgraniczne wpływają bezpośrednio do morza, to ich zasięg kończy się na linii prostej, łączącej punkty linii niskiej wody na ich brzegach, prostopadłej do ujścia cieku transgranicznego;

2. „oddziaływanie transgraniczne” oznacza jakiegokolwiek oddziaływanie powodujące znaczne szkodliwe skutki w środowisku na obszarze podlegającym jurysdykcji jednej Strony, będące rezultatem zmiany stanu wód transgranicznych spowodowanej ludzką działalnością, której fizyczny początek ma miejsce całkowicie lub częściowo na obszarze podlegającym jurysdykcji innej Strony; przez takie oddziaływanie w środowisku rozumie się wpływ na zdrowie i bezpieczeństwo człowieka, florę, faunę, glebę, powietrze, wody, klimat, krajobraz, zabytki historyczne i inne struktury fizyczne lub interakcje między tymi czynnikami, a także wpływ na spuściznę kulturową lub warunki społeczno-gospodarcze zmiany tych czynników;

3. „Strona” oznacza Umawiającą się Stronę konwencji, chyba, że z tekstu wynika inne znaczenie tego określenia;

4. „Strony Nadbrzeżne” oznaczają Strony graniczące z tymi samymi wodami transgranicznymi;

5. „wspólny organ” oznacza jakiegokolwiek dwu- lub wielostronną komisję lub inną odpowiednią strukturę organizacyjną działającą na rzecz współpracy między Stronami Nadbrzeżnymi;

6. „substancje niebezpieczne” oznaczają substancje toksyczne, rakotwórcze, mutagenne, teratogenne lub bioakumulacyjne, szczególnie kiedy okazują się substancjami trwałymi;

7. „najlepsza dostępna technologia” (termin jest zdefiniowany w załączniku I do niniejszej konwencji).

Część I

POSTANOWIENIA DOTYCZĄCE WSZYSTKICH STRON

Artykuł 2

Postanowienia ogólne

1. Strony podejmą wszelkie odpowiednie przedsięwzięcia w celu zapobiegania, kontrolowania i zmniejszania jakiegokolwiek oddziaływania transgranicznego.

2. Strony podejmą wszelkie odpowiednie przedsięwzięcia mające w szczególności na celu:

- zapobieganie, kontrolowanie i zmniejszanie zanieczyszczenia wód, które powoduje lub może spowodować oddziaływanie transgraniczne;
- zapewnienie użytkowania wód transgranicznych zgodnego z ekologicznie uzasadnionym i racjonalnym gospodarowaniem zasobami wodnymi, ich zachowaniem i ochroną środowiska;
- zapewnienie użytkowania wód transgranicznych w rozsądny i sprawiedliwy sposób, ze szczególnym uwzględnieniem ich charakteru transgranicznego w czasie prowadzenia działalności, która powoduje lub może spowodować oddziaływanie transgraniczne;
- zapewnienie zachowania ekosystemów i, jeśli jest to niezbędne, ich restytuowanie.

3. Przedsięwzięcia mające na celu zapobieganie, kontrolę i zmniejszanie zanieczyszczeń wód będą podejmowane, w miarę możliwości, u źródła zanieczyszczenia.

4. Przedsięwzięcia te nie mogą prowadzić bezpośrednio lub pośrednio do przenoszenia zanieczyszczeń na inne komponenty środowiska.

5. Realizując przedsięwzięcia, o których mowa w ustępie 1 i 2 niniejszego artykułu, Strony będą kierować się następującymi zasadami:

- zasadą przezorności, zgodnie z którą działania mającego na celu uniknięcie potencjalnego transgranicznego zanieczyszczenia spowodowanego zrzućtem substancji niebezpiecznych nie można odkładać na tej podstawie, że badania naukowe nie ustaliły definitywnie związku przyczynowo-skutkowego między tymi substancjami z jednej strony i potencjalnym oddziaływaniem transgranicznym — z drugiej;
- zasadą zanieczyszczający płaci, zgodnie z którą wydatki związane z zapobieganiem zanieczyszczeniu i jego zmniejszeniem ponoszone są przez zanieczyszczającego;
- gospodarowania zasobami wodnymi w taki sposób, aby zaspokajanie potrzeb obecnego pokole-

nia nie zmniejszało możliwości zaspokajania potrzeb przyszłym pokoleniom.

6. Strony Nadbrzeżne współpracują na zasadzie równości i wzajemności, w szczególności przez zawieranie dwustronnych i wielostronnych umów, w celu rozwoju zharmonizowanej polityki, programów i strategii obejmujących odpowiednie zlewnie lub ich części i mających na celu zapobieganie i zmniejszanie oddziaływań transgranicznych oraz ochronę środowiska wód transgranicznych lub środowiska, na które te wody mają wpływ, włączając w to środowisko morskie.

7. Stosowanie niniejszej konwencji nie powinno prowadzić ani do pogorszenia warunków środowiska, ani do zwiększonego oddziaływania transgranicznego.

8. Postanowienia niniejszej konwencji nie naruszają prawa Stron do przyjęcia i stosowania odrębnie lub wspólnie surowszych środków niż przewidziane w niniejszej konwencji.

Artykuł 3

Zapobieganie, kontrolowanie i zmniejszanie

1. W celu zapobiegania, kontrolowania i zmniejszania oddziaływania transgranicznego Strony opracują, przyjmą, wprowadzą i, na ile to będzie możliwe, podejmą uzgodnione odpowiednie środki prawne, administracyjne, ekonomiczne, finansowe i techniczne, mające zapewnić między innymi:

- (a) zapobieganie zrzutom zanieczyszczeń u źródła i ich zmniejszenie przez zastosowanie, między innymi, mało- i bezodpadowej technologii;
- (b) ochronę wód transgranicznych przed zanieczyszczeniami ze źródeł punktowych przez wcześniejsze wydawanie pozwoleń na zrzuty ścieków przez kompetentne organy krajowe oraz monitorowanie i kontrolowanie tych zrzutów;
- (c) określanie granicznych norm zrzutu ścieków opartych na najlepszej dostępnej technologii dla zrzutu niebezpiecznych substancji;
- (d) wprowadzenie ostrzejszych wymagań, prowadzących nawet do zakazu zrzutu ścieków w pojedynczych przypadkach, jeśli wynikać to będzie z konieczności utrzymania odpowiedniej jakości odbiorników lub ekosystemu;
- (e) zastosowanie co najmniej biologicznego oczyszczania ścieków miejskich lub równoważnych mu procesów, przy czym, tam gdzie to okaże się niezbędne, kolejnymi etapami;
- (f) stosowanie odpowiednich środków, takich jak najlepsza dostępna technologia, w celu zmniejszenia zrzutu substancji pożywkowych ze źródeł przemysłowych i miejskich;
- (g) opracowanie i stosowanie odpowiednich środków i najlepszych praktyk ekologicznych, prowadzących do zmniejszenia zawartości substancji

pożywkowych i niebezpiecznych ze źródeł rozproszonych, szczególnie tam, gdzie głównym źródłem tych substancji jest gospodarka rolna (wytyczne rozwoju najlepszych praktyk ekologicznych przedstawiono w załączniku II do niniejszej konwencji);

- (h) dokonywanie ocen oddziaływania na środowisko i innych rodzajów ocen;
- (i) wsparcie dla sprzyjającej środowisku gospodarki wodnej, w tym dla podejścia ekosystemowego;
- (j) opracowanie planów przeciwdziałania nadzwyczajnym zagrożeniom;
- (k) podjęcie dodatkowych środków zapobiegających zanieczyszczeniu wód podziemnych;
- (l) zmniejszenie ryzyka awaryjnego zanieczyszczenia.

2. W tym celu każda Strona powinna ustanowić normy zrzutu zanieczyszczeń ze źródeł punktowych do wód powierzchniowych oparte na najlepszej dostępnej technologii, odpowiednio stosowanej wobec poszczególnych gałęzi przemysłu lub zakładów przemysłowych, z których pochodzą substancje niebezpieczne. Odpowiednie działania, wspomniane w ustępie 1 niniejszego artykułu, mające na celu zmniejszenie wpływu substancji niebezpiecznych ze źródeł punktowych i rozproszonych do wód oraz zapobieganie temu, mogą, między innymi, wprowadzać całkowity lub częściowy zakaz produkcji lub użytkowania tych substancji. Powinny być wzięte pod uwagę istniejące listy takich gałęzi przemysłu lub zakładów przemysłowych i listy takich substancji niebezpiecznych ujęte w międzynarodowych konwencjach lub regulacjach prawnych, które mają zastosowanie w zakresie objętym niniejszą konwencją.

3. Ponadto każda Strona określi, tam gdzie to jest uzasadnione, docelowe wymagania wobec jakości wody i ustanowi kryteria jakości wody w celu zmniejszenia oddziaływania transgranicznego i jego zapobiegania. Ogólne wytyczne dla opracowania takich docelowych wymagań i kryteriów podano w załączniku III do niniejszej konwencji. Jeśli będzie to konieczne, Strony podejmą starania prowadzące do uaktualnienia tego załącznika.

Artykuł 4

Monitoring

Strony opracują programy monitoringu stanu wód transgranicznych.

Artykuł 5

Badania i rozwój

Strony będą współpracować w badaniach naukowych i przy rozwijaniu skutecznych metod zapobiegania oddziaływaniu transgranicznemu i jego zmniejszaniu. W tym celu Strony, uwzględniając działalność badawczą odpowiednich instytucji międzynarodowych,

na zasadach dwu- i/lub wielostronnych, podejmą starania, by zapoczątkować lub zintensyfikować określone programy badawcze, jeśli będzie to niezbędne, mające, między innymi, na celu:

- (a) wypracowanie metod oznaczania toksyczności niebezpiecznych substancji oraz szkodliwości zanieczyszczeń;
- (b) podniesienie wiedzy o występowaniu, rozprzestrzenianiu się i oddziaływaniu na środowisko zanieczyszczeń oraz procesów z nimi związanych;
- (c) rozwój i stosowanie technologii, procesów produkcji i wzorów konsumpcyjnych bezpiecznych dla środowiska;
- (d) wyeliminowanie i/lub zastąpienie substancji mogących oddziaływać transgranicznie;
- (e) wypracowanie bezpiecznych dla środowiska metod pozbywania się niebezpiecznych substancji;
- (f) wypracowanie specjalnych metod polepszenia stanu wód transgranicznych;
- (g) wypracowanie metod rozwijania bezpiecznego dla środowiska budownictwa wodnego i robót regulacyjnych;
- (h) fizyczną i finansową ocenę szkód powstałych w rezultacie oddziaływania transgranicznego.

Rezultaty takich programów badawczych powinny być wymieniane między Stronami, zgodnie z artykułem 6 niniejszej konwencji.

Artykuł 6

Wymiana informacji

Strony zapewnią jak najszybszą i szybką wymianę informacji w sprawach, które są przedmiotem niniejszej konwencji.

Artykuł 7

Odpowiedzialność

Strony będą wspierały odpowiednie wysiłki międzynarodowe, których celem jest wypracowanie zasad, kryteriów i procedur w dziedzinie odpowiedzialności.

Artykuł 8

Ochrona informacji

Ustalenia niniejszej konwencji nie naruszają praw lub zobowiązań Stron do ochrony informacji związanych z tajemnicą przemysłową i handlową, włączając w to własność intelektualną lub bezpieczeństwo narodowe, zgodnie z krajowym porządkiem prawnym Stron oraz stosowanymi ponadnarodowymi regulacjami.

Część II

POSTANOWIENIA DOTYCZĄCE STRON NADBRZEŻNYCH

Artykuł 9

Współpraca dwustronna i wielostronna

1. Strony Nadbrzeżne zawierają na zasadzie równości i wzajemności dwu- lub wielostronne umowy lub wprowadzają inne uregulowania, tam gdzie one jeszcze nie istnieją, lub wnoszą zmiany do istniejących umów, jeśli jest to konieczne, by wyeliminować sprzeczności z podstawowymi zasadami niniejszej konwencji, po to, by określić swoje wzajemne stosunki i działania odnoszące się do zapobiegania oddziaływaniom transgranicznym i do ich zmniejszania. Strony Nadbrzeżne określą obszar zlewni lub jej części objęte współpracą. Te porozumienia lub uregulowania obejmą odpowiednie zagadnienia będące przedmiotem niniejszej konwencji, a także wszystkie inne zagadnienia, które mogą być uznane przez Strony Nadbrzeżne za niezbędne we współpracy.

2. Umowy lub uregulowania wymienione w ustępie 1 niniejszego artykułu powinny przewidywać powołanie wspólnych organów. Do zadań tych organów, bez uszczerbku dla odpowiednich istniejących umów i ustaleń, powinno należeć między innymi:

- (a) zbieranie, gromadzenie i ocenianie wyników badań w celu zidentyfikowania źródeł zanieczyszczeń mogących spowodować oddziaływanie transgraniczne;
- (b) wypracowanie wspólnych programów monitoringowych dotyczących jakości i ilości wód;
- (c) sporządzenie rejestrów i wymiana informacji dotyczących źródeł zanieczyszczeń, w zakresie, o którym mowa w ustępie 2 punkt (a) niniejszego artykułu;
- (d) wypracowanie norm zrzutu ścieków i ocenianie efektywności programów dotyczących zwalczania zanieczyszczenia;
- (e) wypracowanie wspólnych docelowych norm i kryteriów jakości wód z uwzględnieniem postanowień artykułu 3 ustęp 3 niniejszej konwencji i proponowanie odpowiednich środków służących utrzymaniu istniejącego stanu wód i, jeżeli to jest niezbędne, poprawie jej jakości;
- (f) wypracowanie programów uzgodnionych działań mających na celu zmniejszenie ładunków zanieczyszczających wypływających zarówno ze źródeł punktowych (tj. źródeł miejskich i przemysłowych), jak i rozproszonych (szczególnie z terenów rolniczych);
- (g) ustanowienie procedur ostrzegania i alarmowania;
- (h) pełnienie roli forum dla wymiany informacji dotyczących istniejącego i planowanego użytkowania

wody i odpowiednich instalacji, które mogą spowodować oddziaływanie transgraniczne;

- (i) promowanie współpracy i wymiany informacji o najlepszych dostępnych technologiach, zgodnie z postanowieniami artykułu 13 niniejszej konwencji, a także zachęcanie do współpracy w programach badań naukowych;
- (j) uczestniczenie w wykonywaniu ocen oddziaływania na środowisko odnoszących się do wód transgranicznych, zgodnie z odpowiednimi międzynarodowymi ustaleniami.

3. Jeżeli Państwo nadmorskie, będące Stroną niniejszej konwencji, poddane jest bezpośrednio i w istotny sposób oddziaływaniu transgranicznemu, Strony Nadbrzeżne mogą, jeśli wszystkie się na to zgodzą, zaproponować temu Państwu nadmorskiemu wzięcie we właściwy sposób udziału w działalności wielostronnych wspólnych organów, powołanych przez Strony Nadbrzeżne graniczące z danymi wodami transgranicznymi.

4. Wspólne organy, zgodnie z niniejszą konwencją, zapraszają wspólne ciała powołane przez Państwa nadmorskie w celu ochrony środowiska morskiego, będącego pod bezpośrednim wpływem oddziaływania transgranicznego, do współpracy w celu zharmonizowania ich wysiłków oraz zapobiegania i zmniejszania oddziaływania transgranicznego.

5. Jeżeli na obszarze jednej zlewni istnieją dwa lub więcej wspólnych organów, organy te dążą do skoordynowania swoich działań w celu wzmocnienia działań mających na celu zapobieganie oddziaływaniom transgranicznym i ich zmniejszanie na danym obszarze zlewni.

Artykuł 10

Konsultacje

Konsultacje odbywają się między Stronami Nadbrzeżnymi na zasadzie wzajemności, w dobrej wierze i na zasadach dobrosąsiedztwa, na prośbę jednej ze Stron. Celem takich konsultacji jest rozwój współpracy w dziedzinach, które są przedmiotem postanowień niniejszej konwencji. Wszelkie konsultacje powinny być przeprowadzane przez wspólny organ, jeśli taki został ustanowiony zgodnie z artykułem 9 niniejszej konwencji.

Artykuł 11

Wspólny monitoring i oceny

1. W ramach ogólnej współpracy omówionej w artykule 9 lub na podstawie szczegółowych uregulowań, Strony Nadbrzeżne wypracują i będą realizować wspólne programy monitoringu stanu wód transgranicznych, włączając w to powodzie i dryfowanie kry lodowej, a także oddziaływania transgraniczne.

2. Strony Nadbrzeżne uzgodnią parametry zanieczyszczenia i wskaźniki zanieczyszczeń, których zrzut

i koncentracja w wodach transgranicznych są regularnie monitorowane.

3. Strony Nadbrzeżne, w regularnych odstępach czasu, będą przeprowadzać wspólne lub skoordynowane oceny stanu wód transgranicznych oraz skuteczności środków przedsięwziętych w celu zapobiegania oddziaływaniom transgranicznym i ich zmniejszania. Rezultaty tych ocen podaje się do publicznej wiadomości, zgodnie z postanowieniami zawartymi w artykule 16 niniejszej konwencji.

4. Strony Nadbrzeżne zharmonizują w tym celu zasady opracowywania i funkcjonowania programów monitoringu, systemów pomiarowych, urządzeń, metod analitycznych przetwarzania i oceny danych oraz metod rejestracji zrzutów zanieczyszczeń.

Artykuł 12

Wspólne badania i rozwój

W ramach ogólnej współpracy, o której mowa w artykule 9, lub na podstawie szczegółowych uregulowań Strony Nadbrzeżne podejmują konkretne badania naukowe i prace rozwojowe mające na celu osiągnięcie i utrzymanie docelowego stanu wód i spełnienie kryteriów jakości wody, które te Strony zgodziły się ustalić i przyjąć.

Artykuł 13

Wymiana informacji między Stronami Nadbrzeżnymi

1. Strony Nadbrzeżne w ramach odpowiednich umów lub innych uregulowań, zgodnie z artykułem 9 niniejszej konwencji, wymieniają się odpowiednio dostępnymi danymi, dotyczącymi między innymi:

- (a) ekologicznego stanu wód transgranicznych;
- (b) doświadczenia zdobytego w rezultacie wprowadzania najlepszych dostępnych technologii i korzystania z nich oraz wyników badań i prac rozwojowych;
- (c) zrzutów zanieczyszczeń i wyników monitoringu;
- (d) środków podjętych i planowanych w celu zapobiegania i zmniejszenia oddziaływania transgranicznego;
- (e) pozwoleń i uregulowań dotyczących zrzutu ścieków, wydanych przez kompetentne władze lub właściwy organ.

2. W celu zharmonizowania norm zrzutów ścieków Strony Nadbrzeżne podejmują wymianę informacji dotyczącą ich krajowych uregulowań.

3. Jeśli jedna Strona Nadbrzeżna jest proszona przez drugą Stronę Nadbrzeżną o dostarczenie brakujących danych lub informacji, to ta pierwsza powinna podjąć działania prowadzące do spełnienia tej prośby, jednakże może uwarunkować spełnienie tej prośby po-

kryciem przez drugą Stronę uzasadnionych kosztów uzyskania i, tam gdzie to jest właściwe, przetwarzania takich danych lub informacji.

4. W celu wykonania niniejszej konwencji, Strony Nadbrzeżne będą ułatwiać wymianę najlepszych dostępnych technologii, w szczególności przez promocję handlowej wymiany najlepszych dostępnych technologii oraz promocję bezpośrednich kontaktów przemysłowych i kooperacji, włączając w to przedsięwzięcia typu joint-venture, a także przez wymianę informacji i doświadczeń oraz udzielanie pomocy technicznej. Strony Nadbrzeżne podejmą także wspólne programy szkoleniowe oraz będą organizować odpowiednie seminaria i spotkania.

Artykuł 14

Ostrzeżenie i systemy alarmowe

Strony Nadbrzeżne będą bezzwłocznie informować się wzajemnie o każdej krytycznej sytuacji mogącej stać się przyczyną oddziaływania transgranicznego. Strony Nadbrzeżne ustanowią, gdziekolwiek będzie to właściwe, i będą wykorzystywać koordynowane lub wspólne systemy łączności, ostrzegania i alarmowania w celu uzyskiwania i przekazywania informacji. Działanie tych systemów polega na przekazywaniu kompatybilnych danych, za pomocą wspólnych procedur przekazywania i przetwarzania danych oraz wspólnych środków technicznych, które podlegają uzgodnieniu przez Strony Nadbrzeżne. Strony Nadbrzeżne będą informować się wzajemnie o kompetentnych organach lub punktach kontaktowych wyznaczonych do tego celu.

Artykuł 15

Wzajemna pomoc

1. W razie powstania krytycznych sytuacji Strony Nadbrzeżne powinny okazywać sobie na życzenie wzajemną pomoc, zgodnie z procedurami ustanowionymi na mocy ustępu 2 niniejszego artykułu.

2. Strony Nadbrzeżne wypracują i uzgodnią procedury wzajemnej pomocy odnoszące się m.in. do następujących spraw:

- (a) kierowanie pomocą, jej kontrola i koordynacja oraz nadzór nad udzielaną pomocą;
- (b) udostępnianie lokalnych urządzeń i służb Stronie udzielającej pomocy oraz ułatwienie, w razie potrzeby, formalności związanych z przekroczeniem granicy;
- (c) podejmowanie przedsięwzięć zapobiegających szkodzi, zwolnienie z odpowiedzialności i/lub wyrównanie strat poniesionych przez Stronę udzielającą pomocy i/lub jej personel oraz w miarę potrzeby, za tranzyt przez terytorium trzeciej strony;
- (d) metody kompensacji kosztów usług związanych z udzieloną pomocą.

Artykuł 16

Informowanie ludności

1. Strony Nadbrzeżne zapewnią dostęp ludności do informacji o stanie wód transgranicznych, środkach przedsięwziętych lub planowanych, mających na celu zapobieganie oddziaływaniu transgranicznemu i jego zmniejszenie, oraz do informacji o skuteczności podjętych środków. W tym celu Strony Nadbrzeżne zapewnią, że następujące informacje będą dostępne dla ludności:

- (a) o docelowych normach jakości wody;
- (b) o wydanych pozwoleniach i postawionych warunkach;
- (c) o wynikach badań wody i zrzutów ścieków, uzyskanych w ramach monitoringu i oceny, a także o wynikach kontroli przestrzegania docelowych norm jakości wód lub warunków, na jakich wydano pozwolenie.

2. Strony Nadbrzeżne zapewnią ludności w celach kontrolnych bezpłatny dostęp do tych informacji oraz stworzą przedstawicielom ludności, za rozsądną opłatą, praktyczne możliwości otrzymywania od Stron Nadbrzeżnych kopii takich informacji na piśmie.

Część III

POSTANOWIENIA ORGANIZACYJNE I KOŃCOWE

Artykuł 17

Spotkania Stron

1. Pierwsze spotkanie Stron zwołane będzie nie później niż w ciągu jednego roku od dnia wejścia w życie niniejszej konwencji. Kolejne spotkania zwoływane będą co trzy lata lub częściej, zgodnie z przyjętym regulaminem. Strony zwołają spotkanie nadzwyczajne, jeśli podejmą w tej sprawie decyzję na zwyczajnym spotkaniu lub jeśli jedna z nich przedłoży w formie pisemnej odpowiedni wniosek, pod warunkiem że uzyska on poparcie co najmniej jednej trzeciej Stron w ciągu sześciu miesięcy od dnia powiadomienia wszystkich Stron.

2. Na swoich spotkaniach Strony będą rozpatrywać wykonywanie niniejszej konwencji i w tym celu:

- (a) dokonają przeglądu polityki i podejścia metodologicznego Stron do ochrony i użytkowania wód transgranicznych w celu dalszej poprawy ochrony i użytkowania tych wód;
- (b) wymienią informacje dotyczące doświadczeń zdobytych przy zawieraniu i wykonywaniu dwustronnych i wielostronnych porozumień lub innych uregulowań w sprawie ochrony i użytkowania wód transgranicznych, których uczestnikiem jest jedna lub więcej Stron niniejszej konwencji;
- (c) w razie potrzeby będą korzystać we wszelkich sprawach związanych z osiągnięciem celów niniej-

szej konwencji z usług odpowiednich organów Europejskiej Komisji Gospodarczej, a także innych kompetentnych międzynarodowych organów i wyspecjalizowanych komitetów;

- (d) na swoim pierwszym spotkaniu rozpatrzą i przyjmą na zasadzie consensusu regulamin swych spotkań;
- (e) rozpatrzą i przyjmą propozycje poprawek do niniejszej konwencji;
- (f) będą rozpatrywać i podejmować dodatkowe działania, które mogą być niezbędne do osiągnięcia celów niniejszej konwencji.

Artykuł 18

Prawo głosu

1. Każda Strona niniejszej konwencji, z wyjątkiem przypadków przewidzianych w ustępie 2 niniejszego artykułu, dysponuje jednym głosem.

2. Regionalne organizacje integracji gospodarczej korzystają ze swojego prawa głosu w sprawach, które wchodzą w zakres ich kompetencji, dysponując liczbą głosów równą liczbie ich Państw członkowskich będących Stronami niniejszej konwencji. Organizacje te nie dysponują prawem głosu, jeśli ich Państwa członkowskie korzystają z przysługującego im prawa głosu, i na odwrót.

Artykuł 19

Sekretariat

Sekretarz Wykonawczy Europejskiej Komisji Gospodarczej wykonuje następujące funkcje sekretariatu:

- (a) zwołuje i przygotowuje spotkania Stron;
- (b) przekazuje Stronom sprawozdania i inne informacje otrzymywane zgodnie z postanowieniami niniejszej konwencji;
- (c) wykonuje inne funkcje powierzone mu przez Strony.

Artykuł 20

Załączniki

Załączniki do niniejszej konwencji stanowią jej integralną część.

Artykuł 21

Poprawki do konwencji

1. Każda Strona może proponować poprawki do niniejszej konwencji.

2. Propozycje poprawek do niniejszej konwencji rozpatrywane są na spotkaniu Stron.

3. Tekst każdej proponowanej poprawki do niniejszej konwencji przedkładany jest w formie pisemnej

Sekretarzowi Wykonawczemu Europejskiej Komisji Gospodarczej, który informuje o niej wszystkie Strony nie później niż na dziewięćdziesiąt dni przed spotkaniem Stron, na którym proponuje się przyjęcie tej poprawki.

4. Poprawkę do niniejszej konwencji przyjmuje się na zasadzie consensusu przedstawicieli Stron niniejszej konwencji obecnych na spotkaniu Stron; wchodzi ona w życie w stosunku do tych Stron, które ją przyjęły, w dziewięćdziesiątym dniu po dacie przekazania na przechowanie Depozytariuszowi przez dwie trzecie Stron dokumentów o przyjęciu danej poprawki. W stosunku do każdej innej Strony poprawka wchodzi w życie w dziewięćdziesiątym dniu od daty przekazania przez tę Stronę na przechowanie dokumentu o przyjęciu poprawki.

Artykuł 22

Rozstrzygnięcie sporów

1. W razie powstania sporu między dwiema lub większą liczbą Stron odnośnie do interpretacji lub stosowania niniejszej konwencji zainteresowane Strony będą dążyć do jego uregulowania w drodze negocjacji lub w każdy inny sposób możliwy do przyjęcia przez uczestniczące w sporze Strony.

2. W czasie podpisania, ratyfikacji, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia do niniejszej konwencji albo w dowolnym późniejszym czasie Strona może w formie pisemnej przekazać Depozytariuszowi oświadczenie, że odnośnie do sporu, który nie został rozstrzygnięty zgodnie z ustępem 1 niniejszego artykułu, przyjmuje ona jeden lub obydwie z następujących sposobów rozstrzygnięcia sporów jako obowiązujące dla każdej ze Stron, która przyjęła na siebie takie samo zobowiązanie:

- (a) przekazanie sporu do Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości;
- (b) arbitraż zgodnie z procedurą zawartą w załączniku IV.

3. Jeśli uczestniczące w sporze Strony przyjęły obydwie sposoby rozwiązania sporów wymienione w ustępie 2 niniejszego artykułu, to spór może być przekazany wyłącznie do Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości, chyba że Strony uzgodnią inaczej.

Artykuł 23

Podpisanie

Niniejsza konwencja będzie otwarta do podpisania w Helsinkach od dnia 17 do dnia 18 marca 1992 r., a później w siedzibie Organizacji Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku do 18 września 1992 r., dla Państw członkowskich Europejskiej Komisji Gospodarczej, jak również dla Państw posiadających status doradcy Europejskiej Komisji Gospodarczej stosownie do punktu 8 rezolucji 36 (IV) Rady Gospodarczej i Społecznej z dnia 28 marca 1947 r. oraz dla regional-

nych organizacji integracji gospodarczej utworzonych przez suwerenne Państwa członkowskie Europejskiej Komisji Gospodarczej, którym Państwa członkowskie przekazały kompetencje w sprawach regulowanych przez niniejszą konwencję, włączając w to kompetencje do zawierania umów dotyczących tych spraw.

Artykuł 24

Depozytariusz

Depozytariuszem niniejszej konwencji jest Sekretarz Generalny Organizacji Narodów Zjednoczonych.

Artykuł 25

Ratyfikacja, przyjęcie, zatwierdzenie i przystąpienie

1. Niniejsza konwencja podlega ratyfikacji, przyjęciu lub zatwierdzeniu przez Państwa-Sygnatariuszy i regionalne organizacje integracji gospodarczej.

2. Niniejsza konwencja jest otwarta do przystąpienia przez Państwa i organizacje wymienione w artykule 23.

3. Każda organizacja wymieniona w artykule 23, która staje się Stroną niniejszej konwencji, a której żadne Państwo członkowskie nie jest Stroną niniejszej konwencji, będzie związana wszystkimi zobowiązaniami wynikającymi z niniejszej konwencji. Jeżeli jedno lub więcej Państw członkowskich organizacji jest Stroną niniejszej konwencji, organizacja ta i jej Państwa członkowskie decydują o podziale odpowiedzialności związanej z wypełnieniem zobowiązań wynikających z niniejszej konwencji. W takich przypadkach organizacja i jej Państwa członkowskie nie korzystają jednocześnie z uprawnień wynikających z niniejszej konwencji.

4. W swoich dokumentach ratyfikacji, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia, regionalne organizacje integracji gospodarczej wymienione w artykule 23 składają oświadczenie o zakresie swoich kompetencji w odniesieniu do spraw regulowanych przez niniejszą konwencję. Organizacje te informują także depozytariusza o wszelkich istotnych zmianach zakresu swoich kompetencji.

Artykuł 26

Wejście w życie

1. Niniejsza konwencja wchodzi w życie w dziewięćdziesiątym dniu od daty złożenia szesnastego dokumentu dotyczącego ratyfikacji, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia.

2. Dla celów określonych w ustępie 1 niniejszego artykułu żaden dokument złożony przez regionalne organizacje integracji gospodarczej nie będzie traktowany jako dokument dodatkowy do już złożonych przez Państwa członkowskie tej organizacji.

3. Dla każdego Państwa lub organizacji wspomnianych w artykule 23, które ratyfikują, przyjmą i zatwierdzą niniejszą konwencję lub przystąpią do niej po złożeniu szesnastego dokumentu ratyfikacji, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia, niniejsza konwencja wchodzi w życie w dziewięćdziesiątym dniu od daty złożenia przez dane Państwo lub organizację dokumentów ratyfikacji, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia.

Artykuł 27

Wycofanie się

Każda Strona może, po upływie trzech lat od daty wejścia niniejszej konwencji w życie, wycofać się z konwencji, składając pisemną notyfikację Depozytariuszowi. Wycofanie takie nabierze mocy w dziewięćdziesiątym dniu po dacie otrzymania przez Depozytariusza notyfikacji.

Artykuł 28

Teksty autentyczne

Oryginał niniejszej konwencji, którego teksty w językach angielskim, francuskim i rosyjskim są jednakowo autentyczne, będzie złożony u Sekretarza Generalnego Narodów Zjednoczonych.

NA DOWÓD CZEGO niżej podpisani, należycie do tego upoważnieni, podpisali niniejszą konwencję.

SPORZĄDZONO w Helsinkach, dnia siedemnastego marca tysiąc dziewięćset dziewięćdziesiątego drugiego roku.

Załącznik I

DEFINICJA TERMINU „NAJLEPSZA DOSTĘPNA TECHNOLOGIA”

1. Termin „najlepsza dostępna technologia” oznacza najnowsze osiągnięcia w zakresie opracowywania procesów, urządzeń lub metod eksploatacji, które wykazały praktyczną przydatność w charakterze konkretnego przedsięwzięcia, ograniczającego zrzuty, emisję i odpady. Przy ustalaniu, czy proces, urządzenie lub metoda eksploatacyjna należą do kategorii najlepszej dostępnej technologii, generalnie lub w każdym po-

szczególnym przypadku, bierze się przede wszystkim pod uwagę:

- (a) porównywalne procesy, urządzenia lub metody eksploatacyjne, skutecznie wypróbowane w ostatnim czasie,
- (b) postęp techniczny i zmiany w wiedzy naukowej i rozumieniu problemów,

- (c) możliwość zastosowania takiej technologii z ekonomicznego punktu widzenia,
- (d) czas niezbędny do zainstalowania odpowiednich urządzeń zarówno w nowych, jak i istniejących zakładach,
- (e) charakter i objętość odpowiednich zrzutów i ścieków,
- (f) małodopadowe i bezodpadowe technologie.

2. W ten sposób „najlepsza dostępna technologia” dla konkretnego procesu będzie z czasem zmieniać się w wyniku postępu technicznego, pod wpływem czynników gospodarczych i społecznych, a także w świetle zmian w wiedzy naukowej i podejściu do problemów.

Załącznik II

WYTYCZNE DO OPRACOWANIA NAJLEPSZYCH PRAKTYK EKOLOGICZNYCH

1. Przy dobieraniu w konkretnych przypadkach przedsięwzięć do zestawu, który może reprezentować najlepszą praktykę ekologiczną, należy wziąć pod uwagę następujące przedsięwzięcia, przytoczone w kolejności odzwierciedlającej wzrastające ich znaczenie:

- (a) upowszechnienie informacji i wiedzy w społeczeństwie oraz wśród użytkowników produktów na temat ekologicznych skutków wyboru konkretnych rodzajów działalności oraz wyboru produktów, ich wykorzystania i ostatecznego usunięcia,
- (b) opracowanie i stosowanie kodeksów właściwych praktyk ekologicznych, obejmujących wszystkie aspekty cyklu życiowego produktu,
- (c) etykietowanie, informujące użytkowników o niebezpieczeństwie dla środowiska związanym z produktem, jego wykorzystaniem i ostatecznym usunięciem,
- (d) opracowanie systemów zbiórki i składowania, dostępnych dla społeczeństwa,
- (e) recykulacja, odzysk i powtórne wykorzystanie produktów i materiałów,
- (f) zastosowanie instrumentów ekonomicznych w odniesieniu do działalności, produktów lub grup produktów,
- (g) system licencjonowania, przewidujący zestaw ograniczeń lub zakazów.

2. Przy określaniu, jaki zestaw przedsięwzięć stanowi najlepszą praktykę ekologiczną, generalnie lub w każdym konkretnym przypadku, należy szczególnie brać pod uwagę:

- (a) zagrożenie dla środowiska przez:
  - (i) produkt,
  - (ii) proces wytwarzania produktu,
  - (iii) wykorzystanie produktu,
  - (iv) ostateczne usunięcie produktu;
- (b) możliwość zamiany na mniej zanieczyszczający proces lub substancję;
- (c) skalę wykorzystania;
- (d) potencjalne walory ekologiczne lub mankamenty materiałów alternatywnych lub alternatywnych rodzajów działalności;
- (e) postęp i zmiany w wiedzy naukowej i rozumieniu problemów;
- (f) ramy czasowe realizacji;
- (g) skutki społeczne i gospodarcze.

3. W ten sposób najlepsza praktyka ekologiczna dla konkretnego źródła zanieczyszczeń będzie z czasem ulegała zmianie pod wpływem postępu technicznego, czynników gospodarczych i społecznych, a także w wyniku zmian w wiedzy naukowej i podejściu do problemów.

Załącznik III

WYTYCZNE DOTYCZĄCE WYMAGAŃ I KRYTERIÓW JAKOŚCI WODY

Wymagania i kryteria odnoszące się do jakości wody powinny:

- (a) uwzględniać potrzebę zachowania i, gdzie jest to konieczne, poprawienia obecnego stanu jakości wody,
- (b) zmierzać do zredukowania średnich ładunków zanieczyszczeń (w szczególności substancji niebezpiecznych) do określonego poziomu w pewnym okresie czasu,
- (c) uwzględniać określone wymagania odnośnie do jakości wody (czysta woda do picia, nawadniania itd.);

- (d) uwzględniać określone wymagania dotyczące wrażliwych na oddziaływanie i specjalnie chronionych wód oraz ich otoczenia, np. jezior, zasobów wód podziemnych,
- (e) opierać się na ekologicznych metodach klasyfikacyjnych i na wskaźnikach chemicznych średnio- i długookresowych ocen stanu i poprawy jakości wody,
- (f) uwzględniać stopień osiągnięcia docelowych wskaźników i dodatkowe środki ochronne, oparte na normach zrzutu zanieczyszczeń, które mogą być wymagane w pojedynczych przypadkach.

ARBITRAŻ

1. W razie przekazania sporu do rozstrzygnięcia arbitrażowego zgodnie z artykułem 22 ustęp 2 niniejszej konwencji, strona lub strony powodowe powiadamiają sekretariat o przedmiocie postępowania arbitrażowego i wskazują w szczególności na te artykuły niniejszej konwencji, których interpretacja lub stosowanie jest przedmiotem sporu. Sekretariat przekazuje otrzymane informacje wszystkim stronom niniejszej konwencji.

2. Trybunał arbitrażowy składa się z trzech członków. Zarówno strona lub strony powodowe, jak i druga strona lub strony sporu wyznaczają po jednym arbitrze, którzy z kolei wspólnie wyznaczają trzeciego arbitra, który zostaje przewodniczącym trybunału arbitrażowego. Ten ostatni nie może być obywatelem jednej ze stron sporu, ani nie może stale zamieszkiwać na terytorium jednej ze stron, nie może być zatrudniony przez żadną z nich, ani też być zaangażowany w tę sprawę w żaden inny sposób.

3. Jeżeli przewodniczący trybunału arbitrażowego nie został wyznaczony w ciągu dwóch miesięcy od daty wyznaczenia drugiego arbitra, Sekretarz Wykonawczy Europejskiej Komisji Gospodarczej na życzenie którejkolwiek ze stron sporu wyznacza przewodniczącego w ciągu następných dwóch miesięcy.

4. Jeśli jedna ze stron sporu nie wyznaczy arbitra w ciągu dwóch miesięcy od otrzymania wniosku, to druga strona może powiadomić o tym Sekretarza Wykonawczego Europejskiej Komisji Gospodarczej, który wyznaczy przewodniczącego trybunału arbitrażowego w ciągu następných dwóch miesięcy. Po wyznaczeniu przewodniczący trybunału arbitrażowego zwróci się do strony, która jeszcze nie wyznaczyła arbitra, aby uczyniła to w ciągu dwóch miesięcy. Jeśli strona nie uczyni tego, przewodniczący po upływie terminu powiadamia Sekretarza Wykonawczego Europejskiej Komisji Gospodarczej, który wyznaczy arbitra w ciągu następných dwóch miesięcy.

5. Trybunał arbitrażowy orzeka zgodnie z prawem międzynarodowym i postanowieniami niniejszej konwencji.

6. Trybunał arbitrażowy każdorazowo powołany zgodnie z postanowieniami niniejszego załącznika określi własne zasady postępowania.

7. Decyzje trybunału arbitrażowego, dotyczące kwestii proceduralnych jak i istoty sporu, podejmowane są większością głosów jego członków.

8. Trybunał może podejmować wszelkie właściwe środki w celu ustalenia faktów.

9. Strony sporu ułatwiają pracę trybunału arbitrażowego, a przede wszystkim wykorzystując wszelkie środki będące do ich dyspozycji:

(a) dostarczają trybunałowi wszelkie odpowiednie dokumenty, wyjaśnienia i informacje,

(b) umożliwiają mu, w razie potrzeby, powoływanie świadków lub ekspertów oraz wystuchanie ich zeznań.

10. Strony sporu i arbitrzy są zobowiązani przestrzegać poufności każdej informacji, którą otrzymują w tym charakterze podczas postępowania przed trybunałem arbitrażowym.

11. Trybunał arbitrażowy może, na życzenie jednej ze stron, zalecić zastosowanie tymczasowych środków ochrony.

12. Jeśli jedna ze stron sporu nie stanie przed trybunałem arbitrażowym lub nie podejmie obrony, druga strona może zażądać od trybunału kontynuowania postępowania i wydania decyzji końcowej. Nieobecność strony lub niepodjęcie obrony nie stanowią przeszkody w kontynuowaniu postępowania.

13. Trybunał arbitrażowy może dopuścić i rozpatrzyć kontrroszczenia wynikające bezpośrednio z przedmiotu sporu i orzekać w ich przedmiocie.

14. Jeśli trybunał arbitrażowy, kierując się szczególnymi okolicznościami sprawy, nie postanowi inaczej, koszty rozprawy i wynagrodzenie jego członków pokryte będą przez strony sporu w równych częściach. Trybunał rejestruje swoje wydatki i przedkłada stronom rachunek końcowy.

15. Każda Strona niniejszej konwencji, mająca interes prawny związany z przedmiotem sporu i która może odczuć skutki decyzji w danej sprawie, ma prawo uczestniczenia w postępowaniu za zgodą trybunału.

16. Trybunał arbitrażowy wydaje orzeczenie w ciągu pięciu miesięcy od daty jego powołania, chyba że uzna za konieczne przedłużenie tego okresu, jednak nie dłużej niż na następne pięć miesięcy.

17. Trybunał arbitrażowy wydaje orzeczenie wraz z uzasadnieniem. Orzeczenie jest ostateczne i wiążące dla wszystkich stron sporu. Trybunał przekazuje orzeczenie wszystkim stronom sporu i sekretariatowi. Sekretariat przekazuje orzeczenie wszystkim Stronom niniejszej konwencji.

18. Każdy spór, który może powstać między Stronami, dotyczący interpretacji i wykonania orzeczenia, może być przedstawiony przez każdą Stronę trybunałowi arbitrażowemu, który wydał orzeczenie, lub, jeśli jest to niemożliwe, innemu trybunałowi powołanemu w tym celu, w ten sam sposób jak ten pierwszy.

CONVENTION ON THE PROTECTION AND USE
OF TRANSBOUNDARY WATERCOURSES AND INTERNATIONAL LAKES

PREAMBLE

The Parties to this Convention,

Mindful that the protection and use of transboundary watercourses and international lakes are important and urgent tasks, the effective accomplishment of which can only be ensured by enhanced cooperation,

Concerned over the existence and threats of adverse effects, in the short or long term, of changes in the conditions of transboundary watercourses and international lakes on the environment, economies and well-being of the member countries of the Economic Commission for Europe (ECE),

Emphasizing the need for strengthened national and international measures to prevent, control and reduce the release of hazardous substances into the aquatic environment and to abate eutrophication and acidification, as well as pollution of the marine environment, in particular coastal areas, from land-based sources,

Commending the efforts already undertaken by the ECE Governments to strengthen cooperation, on bilateral and multilateral levels, for the prevention, control and reduction of transboundary pollution, sustainable water management, conservation of water resources and environmental protection,

Recalling the pertinent provisions and principles of the Declaration of the Stockholm Conference on the Human Environment, the Final Act of the Conference on Security and Cooperation in Europe (CSCE), the Concluding Documents of the Madrid and Vienna Meetings of Representatives of the Participating States of the CSCE, and the Regional Strategy for Environmental Protection and Rational Use of Natural Resources in ECE Member Countries covering the Period up to the Year 2000 and Beyond,

Conscious of the role of the United Nations Economic Commission for Europe in promoting international cooperation for the prevention, control and reduction of transboundary water pollution and sustainable use of transboundary waters, and in this regard recalling the ECE Declaration of Policy on Prevention and Control of Water Pollution, including Transboundary Pollution; the ECE Declaration of Policy on the Rational Use of Water; the ECE Principles Regarding Cooperation in the Field of Transboundary Waters; the ECE Charter on Groundwater Management; and the Code of Conduct on Accidental Pollution of Transboundary Inland Waters,

Referring to decisions I (42) and I (44) adopted by the Economic Commission for Europe at its forty-second and forty-fourth sessions, respectively, and the outcome of the CSCE Meeting on the Protection of the Environment (Sofia, Bulgaria, 16 October - 3 November 1989),

Emphasizing that cooperation between member countries in regard to the protection and use of transboundary waters shall be implemented primarily through the elaboration of agreements between countries bordering the same waters, especially where no such agreements have yet been reached,

Have agreed as follows:

Article 1

DEFINITIONS

For the purposes of this Convention,

1. "Transboundary waters" means any surface or ground waters which mark, cross or are located on boundaries between two or more States; wherever transboundary waters flow directly into the sea, these transboundary waters end at a straight line across their respective mouths between points on the low-water line of their banks;
2. "Transboundary impact" means any significant adverse effect on the environment resulting from a change in the conditions of transboundary waters caused by a human activity, the physical origin of which is situated wholly or in part within an area under the jurisdiction of a Party, within an area under the jurisdiction of another Party. Such effects on the environment include effects on human health and safety, flora, fauna, soil, air, water, climate, landscape and historical monuments or other physical structures or the interaction among these factors; they also include effects on the cultural heritage or socio-economic conditions resulting from alterations to those factors;
3. "Party" means, unless the text otherwise indicates, a Contracting Party to this Convention;
4. "Riparian Parties" means the Parties bordering the same transboundary waters;
5. "Joint body" means any bilateral or multilateral commission or other appropriate institutional arrangements for cooperation between the Riparian Parties;
6. "Hazardous substances" means substances which are toxic, carcinogenic, mutagenic, teratogenic or bio-accumulative, especially when they are persistent;
7. "Best available technology" (the definition is contained in annex I to this Convention).

PART I

PROVISIONS RELATING TO ALL PARTIES

Article 2

GENERAL PROVISIONS

1. The Parties shall take all appropriate measures to prevent, control and reduce any transboundary impact.
2. The Parties shall, in particular, take all appropriate measures:
  - (a) To prevent, control and reduce pollution of waters causing or likely to cause transboundary impact;
  - (b) To ensure that transboundary waters are used with the aim of ecologically sound and rational water management, conservation of water resources and environmental protection;
  - (c) To ensure that transboundary waters are used in a reasonable and equitable way, taking into particular account their transboundary character, in the case of activities which cause or are likely to cause transboundary impact;
  - (d) To ensure conservation and, where necessary, restoration of ecosystems.
3. Measures for the prevention, control and reduction of water pollution shall be taken, where possible, at source.
4. These measures shall not directly or indirectly result in a transfer of pollution to other parts of the environment.
5. In taking the measures referred to in paragraphs 1 and 2 of this article, the Parties shall be guided by the following principles:
  - (a) The precautionary principle, by virtue of which action to avoid the potential transboundary impact of the release of hazardous substances shall not be postponed on the ground that scientific research has not fully proved a causal link between those substances, on the one hand, and the potential transboundary impact, on the other hand;
  - (b) The polluter-pays principle, by virtue of which costs of pollution prevention, control and reduction measures shall be borne by the polluter;
  - (c) Water resources shall be managed so that the needs of the present generation are met without compromising the ability of future generations to meet their own needs.

6. The Riparian Parties shall cooperate on the basis of equality and reciprocity, in particular through bilateral and multilateral agreements, in order to develop harmonized policies, programmes and strategies covering the relevant catchment areas, or parts thereof, aimed at the prevention, control and reduction of transboundary impact and aimed at the protection of the environment of transboundary waters or the environment influenced by such waters, including the marine environment.

7. The application of this Convention shall not lead to the deterioration of environmental conditions nor lead to increased transboundary impact.

8. The provisions of this Convention shall not affect the right of Parties individually or jointly to adopt and implement more stringent measures than those set down in this Convention.

Article 3

PREVENTION, CONTROL AND REDUCTION

1. To prevent, control and reduce transboundary impact, the Parties shall develop, adopt, implement and, as far as possible, render compatible relevant legal, administrative, economic, financial and technical measures, in order to ensure, inter alia, that:

(a) The emission of pollutants is prevented, controlled and reduced at source through the application of, inter alia, low- and non-waste technology;

(b) Transboundary waters are protected against pollution from point sources through the prior licensing of waste-water discharges by the competent national authorities, and that the authorized discharges are monitored and controlled;

(c) Limits for waste-water discharges stated in permits are based on the best available technology for discharges of hazardous substances;

(d) Stricter requirements, even leading to prohibition in individual cases, are imposed when the quality of the receiving water or the ecosystem so requires;

(e) At least biological treatment or equivalent processes are applied to municipal waste water, where necessary in a step-by-step approach;

(f) Appropriate measures are taken, such as the application of the best available technology, in order to reduce nutrient inputs from industrial and municipal sources;

(g) Appropriate measures and best environmental practices are developed and implemented for the reduction of inputs of nutrients and hazardous substances from diffuse sources, especially where the main sources are from agriculture (guidelines for developing best environmental practices are given in annex II to this Convention);

(h) Environmental impact assessment and other means of assessment are applied;

(i) Sustainable water-resources management, including the application of the ecosystems approach, is promoted;

(j) Contingency planning is developed;

(k) Additional specific measures are taken to prevent the pollution of groundwaters;

(l) The risk of accidental pollution is minimized.

2. To this end, each Party shall set emission limits for discharges from point sources into surface waters based on the best available technology, which are specifically applicable to individual industrial sectors or industries from which hazardous substances derive. The appropriate measures mentioned in paragraph 1 of this article to prevent, control and reduce the input of hazardous substances from point and diffuse sources into waters, may, inter alia, include total or partial prohibition of the production or use of such substances. Existing lists of such industrial sectors or industries and of such hazardous substances in international conventions or regulations, which are applicable in the area covered by this Convention, shall be taken into account.

3. In addition, each Party shall define, where appropriate, water-quality objectives and adopt water-quality criteria for the purpose of preventing, controlling and reducing transboundary impact. General guidance for developing such objectives and criteria is given in annex III to this Convention. When necessary, the Parties shall endeavour to update this annex.

Article 4

MONITORING

The Parties shall establish programmes for monitoring the conditions of transboundary waters.

Article 5

RESEARCH AND DEVELOPMENT

The Parties shall cooperate in the conduct of research into and development of effective techniques for the prevention, control and reduction of transboundary impact. To this effect, the Parties shall, on a bilateral and/or multilateral basis, taking into account research activities pursued in relevant international forums, endeavour to initiate or intensify specific research programmes, where necessary, aimed, inter alia, at:

(a) Methods for the assessment of the toxicity of hazardous substances and the noxiousness of pollutants;

- (b) Improved knowledge on the occurrence, distribution and environmental effects of pollutants and the processes involved;
- (c) The development and application of environmentally sound technologies, production and consumption patterns;
- (d) The phasing out and/or substitution of substances likely to have transboundary impact;
- (e) Environmentally sound methods of disposal of hazardous substances;
- (f) Special methods for improving the conditions of transboundary waters;
- (g) The development of environmentally sound water-construction works and water-regulation techniques;
- (h) The physical and financial assessment of damage resulting from transboundary impact.

The results of these research programmes shall be exchanged among the Parties in accordance with article 6 of this Convention.

Article 6

EXCHANGE OF INFORMATION

The Parties shall provide for the widest exchange of information, as early as possible, on issues covered by the provisions of this Convention.

Article 7

RESPONSIBILITY AND LIABILITY

The Parties shall support appropriate international efforts to elaborate rules, criteria and procedures in the field of responsibility and liability.

Article 8

PROTECTION OF INFORMATION

The provisions of this Convention shall not affect the rights or the obligations of Parties in accordance with their national legal systems and applicable supranational regulations to protect information related to industrial and commercial secrecy, including intellectual property, or national security.

PART II

PROVISIONS RELATING TO RIPARIAN PARTIES

Article 9

BILATERAL AND MULTILATERAL COOPERATION

1. The Riparian Parties shall on the basis of equality and reciprocity enter into bilateral or multilateral agreements or other arrangements, where these do not yet exist, or adapt existing ones, where necessary to eliminate the contradictions with the basic principles of this Convention, in order to define their mutual relations and conduct regarding the prevention, control and reduction of transboundary impact. The Riparian Parties shall specify the catchment area, or part(s) thereof, subject to cooperation. These agreements or arrangements shall embrace relevant issues covered by this Convention, as well as any other issues on which the Riparian Parties may deem it necessary to cooperate.

2. The agreements or arrangements mentioned in paragraph 1 of this article shall provide for the establishment of joint bodies. The tasks of these joint bodies shall be, inter alia, and without prejudice to relevant existing agreements or arrangements, the following:

(a) To collect, compile and evaluate data in order to identify pollution sources likely to cause transboundary impact;

(b) To elaborate joint monitoring programmes concerning water quality and quantity;

(c) To draw up inventories and exchange information on the pollution sources mentioned in paragraph 2 (a) of this article;

(d) To elaborate emission limits for waste water and evaluate the effectiveness of control programmes;

(e) To elaborate joint water-quality objectives and criteria having regard to the provisions of article 3, paragraph 3 of this Convention, and to propose relevant measures for maintaining and, where necessary, improving the existing water quality;

(f) To develop concerted action programmes for the reduction of pollution loads from both point sources (e.g. municipal and industrial sources) and diffuse sources (particularly from agriculture);

(g) To establish warning and alarm procedures;

(h) To serve as a forum for the exchange of information on existing and planned uses of water and related installations that are likely to cause transboundary impact;

(i) To promote cooperation and exchange of information on the best available technology in accordance with the provisions of article 13 of this Convention, as well as to encourage cooperation in scientific research programmes;

(j) To participate in the implementation of environmental impact assessments relating to transboundary waters, in accordance with appropriate international regulations.

3. In cases where a coastal State, being Party to this Convention, is directly and significantly affected by transboundary impact, the Riparian Parties can, if they all so agree, invite that coastal State to be involved in an appropriate manner in the activities of multilateral joint bodies established by Parties riparian to such transboundary waters.

4. Joint bodies according to this Convention shall invite joint bodies, established by coastal States for the protection of the marine environment directly affected by transboundary impact, to cooperate in order to harmonize their work and to prevent, control and reduce the transboundary impact.

5. Where two or more joint bodies exist in the same catchment area, they shall endeavour to coordinate their activities in order to strengthen the prevention, control and reduction of transboundary impact within that catchment area.

Article 10

CONSULTATIONS

Consultations shall be held between the Riparian Parties on the basis of reciprocity, good faith and good-neighbourliness, at the request of any such Party. Such consultations shall aim at cooperation regarding the issues covered by the provisions of this Convention. Any such consultations shall be conducted through a joint body established under article 9 of this Convention, where one exists.

Article 11

JOINT MONITORING AND ASSESSMENT

1. In the framework of general cooperation mentioned in article 9 of this Convention, or specific arrangements, the Riparian Parties shall establish and implement joint programmes for monitoring the conditions of transboundary waters, including floods and ice drifts, as well as transboundary impact.

2. The Riparian Parties shall agree upon pollution parameters and pollutants whose discharges and concentration in transboundary waters shall be regularly monitored.

3. The Riparian Parties shall, at regular intervals, carry out joint or coordinated assessments of the conditions of transboundary waters and the effectiveness of measures taken for the prevention, control and reduction of transboundary impact. The results of these assessments shall be made available to the public in accordance with the provisions set out in article 16 of this Convention.

4. For these purposes, the Riparian Parties shall harmonize rules for the setting up and operation of monitoring programmes, measurement systems, devices, analytical techniques, data processing and evaluation procedures, and methods for the registration of pollutants discharged.

Article 12

COMMON RESEARCH AND DEVELOPMENT

In the framework of general cooperation mentioned in article 9 of this Convention, or specific arrangements, the Riparian Parties shall undertake specific research and development activities in support of achieving and maintaining the water-quality objectives and criteria which they have agreed to set and adopt.

Article 13

EXCHANGE OF INFORMATION BETWEEN RIPARIAN PARTIES

1. The Riparian Parties shall, within the framework of relevant agreements or other arrangements according to article 9 of this Convention, exchange reasonably available data, inter alia, on:

- (a) Environmental conditions of transboundary waters;
- (b) Experience gained in the application and operation of best available technology and results of research and development;
- (c) Emission and monitoring data;
- (d) Measures taken and planned to be taken to prevent, control and reduce transboundary impact;
- (e) Permits or regulations for waste-water discharges issued by the competent authority or appropriate body.

2. In order to harmonize emission limits, the Riparian Parties shall undertake the exchange of information on their national regulations.

3. If a Riparian Party is requested by another Riparian Party to provide data or information that is not available, the former shall endeavour to comply with the request but may condition its compliance upon the payment, by the requesting Party, of reasonable charges for collecting and, where appropriate, processing such data or information.

4. For the purposes of the implementation of this Convention, the Riparian Parties shall facilitate the exchange of best available technology, particularly through the promotion of: the commercial exchange of available technology; direct industrial contacts and cooperation, including joint ventures; the exchange of information and experience, and the provision of technical assistance. The Riparian Parties shall also undertake joint training programmes and the organization of relevant seminars and meetings.

Article 14

WARNING AND ALARM SYSTEMS

The Riparian Parties shall without delay inform each other about any critical situation that may have transboundary impact. The Riparian Parties shall set up, where appropriate, and operate coordinated or joint communication, warning and alarm systems with the aim of obtaining and transmitting information. These systems shall operate on the basis of compatible data transmission and treatment procedures and facilities to be agreed upon by the Riparian Parties. The Riparian Parties shall inform each other about competent authorities or points of contact designated for this purpose.

Article 15

MUTUAL ASSISTANCE

1. If a critical situation should arise, the Riparian Parties shall provide mutual assistance upon request, following procedures to be established in accordance with paragraph 2 of this article.
2. The Riparian Parties shall elaborate and agree upon procedures for mutual assistance addressing, inter alia, the following issues:
  - (a) The direction, control, coordination and supervision of assistance;
  - (b) Local facilities and services to be rendered by the Party requesting assistance, including, where necessary, the facilitation of border-crossing formalities;
  - (c) Arrangements for holding harmless, indemnifying and/or compensating the assisting Party and/or its personnel, as well as for transit through territories of third Parties, where necessary;
  - (d) Methods of reimbursing assistance services.

Article 16

PUBLIC INFORMATION

1. The Riparian Parties shall ensure that information on the conditions of transboundary waters, measures taken or planned to be taken to prevent, control and reduce transboundary impact, and the effectiveness of those

measures, is made available to the public. For this purpose, the Riparian Parties shall ensure that the following information is made available to the public:

(a) Water-quality objectives,

(b) Permits issued and the conditions required to be met,

(c) Results of water and effluent sampling carried out for the purposes of monitoring and assessment, as well as results of checking compliance with the water-quality objectives or the permit conditions.

2. The Riparian Parties shall ensure that this information shall be available to the public at all reasonable times for inspection free of charge, and shall provide members of the public with reasonable facilities for obtaining from the Riparian Parties, on payment of reasonable charges, copies of such information.

PART III

INSTITUTIONAL AND FINAL PROVISIONS

Article 17

MEETING OF PARTIES

1. The first meeting of the Parties shall be convened no later than one year after the date of the entry into force of this Convention. Thereafter, ordinary meetings shall be held every three years, or at shorter intervals as laid down in the rules of procedure. The Parties shall hold an extraordinary meeting if they so decide in the course of an ordinary meeting or at the written request of any Party, provided that, within six months of it being communicated to all Parties, the said request is supported by at least one third of the Parties.

2. At their meetings, the Parties shall keep under continuous review the implementation of this Convention, and, with this purpose in mind, shall:

(a) Review the policies for and methodological approaches to the protection and use of transboundary waters of the Parties with a view to further improving the protection and use of transboundary waters;

(b) Exchange information regarding experience gained in concluding and implementing bilateral and multilateral agreements or other arrangements regarding the protection and use of transboundary waters to which one or more of the Parties are party;

(c) Seek, where appropriate, the services of relevant ECE bodies as well as other competent international bodies and specific committees in all aspects pertinent to the achievement of the purposes of this Convention;

(d) At their first meeting, consider and by consensus adopt rules of procedure for their meetings;

(e) Consider and adopt proposals for amendments to this Convention;

(f) Consider and undertake any additional action that may be required for the achievement of the purposes of this Convention.

Article 18

RIGHT TO VOTE

1. Except as provided for in paragraph 2 of this article, each Party to this Convention shall have one vote.

2. Regional economic integration organizations, in matters within their competence, shall exercise their right to vote with a number of votes equal to the number of their member States which are Parties to this Convention. Such organizations shall not exercise their right to vote if their member States exercise theirs, and vice versa.

Article 19

SECRETARIAT

The Executive Secretary of the Economic Commission for Europe shall carry out the following secretariat functions:

(a) The convening and preparing of meetings of the Parties;

(b) The transmission to the Parties of reports and other information received in accordance with the provisions of this Convention;

(c) The performance of such other functions as may be determined by the Parties.

Article 20

ANNEXES

Annexes to this Convention shall constitute an integral part thereof.

Article 21

AMENDMENTS TO THE CONVENTION

1. Any Party may propose amendments to this Convention.

2. Proposals for amendments to this Convention shall be considered at a meeting of the Parties.

3. The text of any proposed amendment to this Convention shall be submitted in writing to the Executive Secretary of the Economic Commission for Europe, who shall communicate it to all Parties at least ninety days before the meeting at which it is proposed for adoption.

4. An amendment to the present Convention shall be adopted by consensus of the representatives of the Parties to this Convention present at a meeting of the Parties, and shall enter into force for the Parties to the Convention which have accepted it on the ninetieth day after the date on which two thirds of those Parties have deposited with the Depositary their instruments of acceptance of the amendment. The amendment shall enter into force for any other Party on the ninetieth day after the date on which that Party deposits its instrument of acceptance of the amendment.

Article 22

SETTLEMENT OF DISPUTES

1. If a dispute arises between two or more Parties about the interpretation or application of this Convention, they shall seek a solution by negotiation or by any other means of dispute settlement acceptable to the parties to the dispute.

2. When signing, ratifying, accepting, approving or acceding to this Convention, or at any time thereafter, a Party may declare in writing to the Depositary that, for a dispute not resolved in accordance with paragraph 1 of this article, it accepts one or both of the following means of dispute settlement as compulsory in relation to any Party accepting the same obligation:

- (a) Submission of the dispute to the International Court of Justice;
- (b) Arbitration in accordance with the procedure set out in annex IV.

3. If the parties to the dispute have accepted both means of dispute settlement referred to in paragraph 2 of this article, the dispute may be submitted only to the International Court of Justice, unless the parties agree otherwise.

Article 23

SIGNATURE

This Convention shall be open for signature at Helsinki from 17 to 18 March 1992 inclusive, and thereafter at United Nations Headquarters in New York until 18 September 1992, by States members of the Economic Commission for Europe as well as States having consultative status with the Economic Commission for Europe pursuant to paragraph 8 of Economic and Social Council resolution 36 (IV) of 28 March 1947, and by regional economic integration organizations constituted by sovereign States members of the Economic Commission for Europe to which their member States have transferred competence over matters governed by this Convention, including the competence to enter into treaties in respect of these matters.

Article 24

DEPOSITARY

The Secretary-General of the United Nations shall act as the Depositary of this Convention.

Article 25

RATIFICATION, ACCEPTANCE, APPROVAL AND ACCESSION

1. This Convention shall be subject to ratification, acceptance or approval by signatory States and regional economic integration organizations.
2. This Convention shall be open for accession by the States and organizations referred to in article 23.
3. Any organization referred to in article 23 which becomes a Party to this Convention without any of its member States being a Party shall be bound by all the obligations under this Convention. In the case of such organizations, one or more of whose member States is a Party to this Convention, the organization and its member States shall decide on their respective responsibilities for the performance of their obligations under this Convention. In such cases, the organization and the member States shall not be entitled to exercise rights under this Convention concurrently.
4. In their instruments of ratification, acceptance, approval or accession, the regional economic integration organizations referred to in article 23 shall declare the extent of their competence with respect to the matters governed by this Convention. These organizations shall also inform the Depositary of any substantial modification to the extent of their competence.

Article 26

ENTRY INTO FORCE

1. This Convention shall enter into force on the ninetieth day after the date of deposit of the sixteenth instrument of ratification, acceptance, approval or accession.
2. For the purposes of paragraph 1 of this article, any instrument deposited by a regional economic integration organization shall not be counted as additional to those deposited by States members of such an organization.
3. For each State or organization referred to in article 23 which ratifies, accepts or approves this Convention or accedes thereto after the deposit of the sixteenth instrument of ratification, acceptance, approval or accession, the Convention shall enter into force on the ninetieth day after the date of deposit by such State or organization of its instrument of ratification, acceptance, approval or accession.

Article 27

WITHDRAWAL

At any time after three years from the date on which this Convention has come into force with respect to a Party, that Party may withdraw from the Convention by giving written notification to the Depositary. Any such withdrawal shall take effect on the ninetieth day after the date of its receipt by the Depositary.

Article 28

AUTHENTIC TEXTS

The original of this Convention, of which the English, French and Russian texts are equally authentic, shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

IN WITNESS WHEREOF the undersigned, being duly authorized thereto, have signed this Convention.

DONE at Helsinki, this seventeenth day of March one thousand nine hundred and ninety-two.

ANNEX I

DEFINITION OF THE TERM "BEST AVAILABLE TECHNOLOGY"

1. The term "best available technology" is taken to mean the latest stage of development of processes, facilities or methods of operation which indicate the practical suitability of a particular measure for limiting discharges, emissions and waste. In determining whether a set of processes, facilities and methods of operation constitute the best available technology in general or individual cases, special consideration is given to:

- (a) Comparable processes, facilities or methods of operation which have recently been successfully tried out;
- (b) Technological advances and changes in scientific knowledge and understanding;
- (c) The economic feasibility of such technology;
- (d) Time limits for installation in both new and existing plants;
- (e) The nature and volume of the discharges and effluents concerned;
- (f) Low- and non-waste technology.

2. It therefore follows that what is "best available technology" for a particular process will change with time in the light of technological advances, economic and social factors, as well as in the light of changes in scientific knowledge and understanding.

ANNEX II

GUIDELINES FOR DEVELOPING BEST ENVIRONMENTAL PRACTICES

1. In selecting for individual cases the most appropriate combination of measures which may constitute the best environmental practice, the following graduated range of measures should be considered:

(a) Provision of information and education to the public and to users about the environmental consequences of the choice of particular activities and products, their use and ultimate disposal;

(b) The development and application of codes of good environmental practice which cover all aspects of the product's life;

(c) Labels informing users of environmental risks related to a product, its use and ultimate disposal;

(d) Collection and disposal systems available to the public;

(e) Recycling, recovery and reuse;

(f) Application of economic instruments to activities, products or groups of products;

(g) A system of licensing, which involves a range of restrictions or a ban.

2. In determining what combination of measures constitute best environmental practices, in general or in individual cases, particular consideration should be given to:

(a) The environmental hazard of:

- (i) The product;
- (ii) The product's production;
- (iii) The product's use;
- (iv) The product's ultimate disposal;

(b) Substitution by less polluting processes or substances;

(c) Scale of use;

(d) Potential environmental benefit or penalty of substitute materials or activities;

(e) Advances and changes in scientific knowledge and understanding;

(f) Time limits for implementation;

(g) Social and economic implications.

3. It therefore follows that best environmental practices for a particular source will change with time in the light of technological advances, economic and social factors, as well as in the light of changes in scientific knowledge and understanding.

ANNEX III

GUIDELINES FOR DEVELOPING WATER-QUALITY
OBJECTIVES AND CRITERIA

Water-quality objectives and criteria shall:

- (a) Take into account the aim of maintaining and, where necessary, improving the existing water quality;
- (b) Aim at the reduction of average pollution loads (in particular hazardous substances) to a certain degree within a certain period of time;
- (c) Take into account specific water-quality requirements (raw water for drinking-water purposes, irrigation, etc.);
- (d) Take into account specific requirements regarding sensitive and specially protected waters and their environment, e.g. lakes and groundwater resources;
- (e) Be based on the application of ecological classification methods and chemical indices for the medium- and long-term review of water-quality maintenance and improvement;
- (f) Take into account the degree to which objectives are reached and the additional protective measures, based on emission limits, which may be required in individual cases.

ANNEX IV

ARBITRATION

1. In the event of a dispute being submitted for arbitration pursuant to article 22, paragraph 2 of this Convention, a party or parties shall notify the secretariat of the subject-matter of arbitration and indicate, in particular, the articles of this Convention whose interpretation or application is at issue. The secretariat shall forward the information received to all Parties to this Convention.
2. The arbitral tribunal shall consist of three members. Both the claimant party or parties and the other party or parties to the dispute shall appoint an arbitrator, and the two arbitrators so appointed shall designate by common agreement the third arbitrator, who shall be the president of the arbitral tribunal. The latter shall not be a national of one of the parties to the dispute, nor have his or her usual place of residence in the territory of one of these parties, nor be employed by any of them, nor have dealt with the case in any other capacity.
3. If the president of the arbitral tribunal has not been designated within two months of the appointment of the second arbitrator, the Executive Secretary of the Economic Commission for Europe shall, at the request of either party to the dispute, designate the president within a further two-month period.
4. If one of the parties to the dispute does not appoint an arbitrator within two months of the receipt of the request, the other party may so inform the Executive Secretary of the Economic Commission for Europe, who shall designate the president of the arbitral tribunal within a further two-month period. Upon designation, the president of the arbitral tribunal shall request the party which has not appointed an arbitrator to do so within two months. If it fails to do so within that period, the president shall so inform the Executive Secretary of the Economic Commission for Europe, who shall make this appointment within a further two-month period.
5. The arbitral tribunal shall render its decision in accordance with international law and the provisions of this Convention.
6. Any arbitral tribunal constituted under the provisions set out in this annex shall draw up its own rules of procedure.
7. The decisions of the arbitral tribunal, both on procedure and on substance, shall be taken by majority vote of its members.
8. The tribunal may take all appropriate measures to establish the facts.
9. The parties to the dispute shall facilitate the work of the arbitral tribunal and, in particular, using all means at their disposal, shall:
  - (a) Provide it with all relevant documents, facilities and information;

(b) Enable it, where necessary, to call witnesses or experts and receive their evidence.

10. The parties and the arbitrators shall protect the confidentiality of any information they receive in confidence during the proceedings of the arbitral tribunal.

11. The arbitral tribunal may, at the request of one of the parties, recommend interim measures of protection.

12. If one of the parties to the dispute does not appear before the arbitral tribunal or fails to defend its case, the other party may request the tribunal to continue the proceedings and to render its final decision. Absence of a party or failure of a party to defend its case shall not constitute a bar to the proceedings.

13. The arbitral tribunal may hear and determine counter-claims arising directly out of the subject-matter of the dispute.

14. Unless the arbitral tribunal determines otherwise because of the particular circumstances of the case, the expenses of the tribunal, including the remuneration of its members, shall be borne by the parties to the dispute in equal shares. The tribunal shall keep a record of all its expenses, and shall furnish a final statement thereof to the parties.

15. Any Party to this Convention which has an interest of a legal nature in the subject-matter of the dispute, and which may be affected by a decision in the case, may intervene in the proceedings with the consent of the tribunal.

16. The arbitral tribunal shall render its award within five months of the date on which it is established, unless it finds it necessary to extend the time limit for a period which should not exceed five months.

17. The award of the arbitral tribunal shall be accompanied by a statement of reasons. It shall be final and binding upon all parties to the dispute. The award will be transmitted by the arbitral tribunal to the parties to the dispute and to the secretariat. The secretariat will forward the information received to all Parties to this Convention.

18. Any dispute which may arise between the parties concerning the interpretation or execution of the award may be submitted by either party to the arbitral tribunal which made the award or, if the latter cannot be seized thereof, to another tribunal constituted for this purpose in the same manner as the first.

Po zapoznaniu się z powyższą konwencją, w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej oświadczam, że:

- została ona uznana za słuszną zarówno w całości, jak i każde z postanowień w niej zawartych,
- jest przyjęta, ratyfikowana i potwierdzona,
- będzie niezmiennie zachowywana.

Na dowód czego wydany został akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej.

Dano w Warszawie dnia 17 lutego 2000 r.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej: *A. Kwaśniewski*
L.S.

Prezes Rady Ministrów: *J. Buzek*